

References:

1. Vashenko A. *Zdorovja ta fizichnakytura* [Health and Physical Education], 2006, vol. 8, p. 1–6.
2. Teach N. *Dozhkilnevihovannya* [Preschooleducation], 2010, vol. 1, c. 14–15.
3. Efimova V.M. *Padagogika, psihologija i medico-biologichny problem fizichnogovihovanniyai isportu* [Pedagogy, psychology and medical-biological problem of physical education and sport], 2010, vol. 1, P. 57–60.
4. Chupaha I.V. *Zdorovesberehayuschye tehnologii obrazovatelno-vospytatelnom protsesse* [School health technologies in the sphere of education] Moscow, Yleksa, Narodnoe Education, Stavropol, Stavropolservysshkola, 2003, 400 p.
5. Karasev T.V. *Naschalnajaskhola* [Initial school], 2005, vol. 11, p. 75–78.
6. Mitin E.P. *Naschalnajaskhola* [Initial school], 2006, vol. 6, p. 56–59.
7. Mytyaeva A.M. *Zdorovesberehayuschye pedahohycheskye technology* [Health-educational technology] [Textbook. posob. for students. High society. Textbook. lead.], Moskva, Publishing. center “Academy”, 2008, 192 p.
8. Moskovchenko A.N. *Optimizacija fyzycheskyh nahruzok na osnovy indivydualnoy diagnostiky adaptivnogo sostojaniya y zanymayuschyhsya fyzycheskoy kulturoy i sportom (s primeneniem computernih tehnologiy)* [Optimization of physical activities based on individual diagnosis adaptive state have engaged in physical culture and sports (with the use of computer technology)], Abstract. Thesis. Doctor. ped. Science, Moskva, 2008, p. 12.
9. Nechay S. *Doszkilnevihovannya* [Preschooleducation], 2010, № 6, p. 13–15.
10. Pavlova T. *Myrsemjy* [Peace family], 2010, vol. 9, p. 26–27.
11. Petrenko V.A. *Zdorov'yazberezhvalna kompetencija [electronic resurs]*, Access: http://teacher.at.ua/publ/zdorov_jazberezhvalna_kompetentnist/19-1-0-8188.
12. On Preschool Education: Law of Ukraine on July 11, 2001 № 2628-III / ASE // known. Verkhovna Rada of Ukraine, 2001, № 49, p. 2.
13. Ruban N. *Palitrapedagoga* [Paletteteacher], 2010, vol. 2, p. 12–17.
14. Seleucus G.K. *Sovremetilnye obrazovatelnye tehnologiyi* [Modern scientific technology], Moscow, Narodnoe education, 1998, p. 198.

Рецензент: канд. пед. наук, доц. Презлята Г. В.

УДК 37. 037: 371. 71

ББК 74.200.554

Олег Кемінь

СКАУТСЬКА СИСТЕМА ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ, ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НЕГАТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК

Формування негативного ставлення до шкідливих звичок сьогодні є надзвичайно актуальним, оскільки організм молодшої людини в період свого розвитку особливо вразливий. В роботі зроблена спроба виявити позитивний вплив скаутської системи всебічного розвитку (на прикладі традицій Національної скаутської організації України “Пласт”) на свідоме ставлення підлітків до власного здоров’я, а також на утвердження засад здорового способу життя. На підставі порівняльного аналізу результатів опитування підлітків 14–15 років, та їх ровесників-пластунів доведено, що сформована столітньою традицією, скаутська система тіло виховання та розвитку особистості здатна утвердити у підлітків свідоме ставлення до власного здоров’я. Молодь, яка присвячує своє дозвілля скаутингу, має чіткі переконання стосовно власної поведінки та девіантної поведінки однокласників.

Ключові слова: підлітки, шкідливі звички, здоровий спосіб життя, скаутська система всебічного розвитку.

Формирование негативного отношения к вредным привычкам сегодня является чрезвычайно актуальным, поскольку организм молодого человека в период своего развития особенно уязвим. В работе сделанная попытка выявить позитивное влияние скаутской системы всестороннего развития (на примере традиций Национальной скаутской организации Украины “Пласт”) на сознательное отношение подростков к собственному здоровью, а также на утверждение принципов здорового образа жизни. На основании сравнительного анализа результатов опроса подростков 14–15 лет, и их ровес-

ников-пластунов доказано, что сформированная столетней традицией, скаутская система теловоспитания и развития личности способна утвердить у подростков сознательное отношение к собственному здоровью. Молодежь, которая посвящает свой досуг скаутингу, имеет четкие убеждения относительно собственного поведения и девиантного поведения.

Ключевые слова: подростки, вредным привычки, здоровый способ жизни, скаутская система всестороннего развития.

Forming of negative attitude toward pernicious habits today is extraordinarily actual, as an organism of young man in the period of the development is especially vulnerable. In process the done attempt to educe positive influence of the scout system of all-round development (on the example of traditions of National scout organization of Ukraine "Plast") on conscious attitude of teenagers toward an own health, and also on claim of principles of healthy way of life. On the basis of comparative analysis of results of questioning of teenagers 14–15, and their coeval scouts is well-proven that formed by centenary tradition, scout system the body of education and development of personality able to confirm for teenagers conscious attitude toward an own health. Young people that dedicates the leisure of скаутингу have clear persuasions in relation to own behavior and deviant behavior of class-mates.

Keywords: teenagers, pernicious habits, healthy way of life, scout system of all-round development.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Основною проблемою століття стало катастрофічне погіршення здоров'я підростаючого покоління. За даними спеціальної літератури, здоров'я людини залежить приблизно на 10% від якісного медичного забезпечення, на 16% від спадкових факторів, на 21% – від екології і на 53% – від способу життя [4]. Особливе занепокоєння викликає поширення шкідливих звичок, що призводить до хронічних захворювань серцево-судинної системи, дихальної системи та захворювань шлунково-кишкового тракту серед дітей та підлітків. Алкоголь, цигарки, легкі наркотики набувають все більшої популярності, бо задовольняють бажання молоді не виділятися з компанії однолітків, дають відчуття самовпевненості, дорослості та наслідування поведінки дорослих.

Можемо констатувати, що План заходів з проведення антиалкогольної компанії в Україні, схвалений рішенням № 47 від 29.04.2013 р. Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі [13], який був спрямований на забезпечення належного рівня здоров'я та життєдіяльності громадян, зокрема молоді, обмеження споживання ними алкогольних напоїв, не дав помітних результатів. Схожа ситуація і з тютюнопалінням, оскільки більшість курців беруть цигарку в руки ще в підлітковому віці і жодні заборони чи попередження Міністерства охорони здоров'я не мають помітного позитивного впливу. Шкода від алкоголю і паління для підлітків катастрофічна, оскільки зазнають ураження всі органи, і саме в період інтенсивного росту і розвитку організму.

Відомо, що сучасна молодь зростає в умовах відсутності цілісної ідеології, чітких моральних орієнтирів, стрімкого розвитку комунікативних технологій, посиленням впливу засобів інформації з бездуховністю і аморальністю, низькопробної іноземної культури. Це також створює негативні чинники для виникнення і розповсюдження шкідливих звичок у суспільстві [9]. Так, будь-яка звичка – це умовний рефлекс, і якщо вона корисна, то і помітна не завжди. Але шкідливі звички стають перешкодою для нормального життя. Їх виникнення часто пов'язане з якимисьь незадоволеними потребами або життєвими подіями. Шкідливі звички з часом можуть перейти в залежність. А грань між шкідливою звичкою і залежністю дуже розмита і можна не помітити, як одне перейде і інше [2]. Популярний серед молоді стиль життя з часом переростає в проблему як самої особистості, та і в проблему сім'ї, суспільства.

За даними наукових досліджень, існує причинно-наслідковий зв'язок між розповсюдженістю шкідливих звичок серед молоді та їх байдужим ставленням до вживання

алкоголю та тютюнопаління. Це може свідчити про недостатню увагу до вказаної проблеми з боку батьків та педагогів [4].

Тому дана проблема не втрачає своєї актуальності і змушує науковців різних галузей, до пошуків нових способів і методів її рішення. Одним із шляхів подолання девіантної поведінки молоді є виховна та оздоровча діяльність молодіжних суспільних організацій.

Мета дослідження – довести позитивний вплив скаутської системи всебічного розвитку особистості на формування засад здорового способу життя.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети було використане анкетування. За основу взяли анкету Г.В. Презляти [6, с.373–374]. Всього опитано 96 підлітків, з яких 46 – учні 9 класів Івано-Франківської ЗОШ № 2, а 50 опитаних – їх ровесники з різних куренів Івано-Франківської станиці НСОУ “Пласт”. Результати опитування обробляли за допомогою методів математичної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення. Доведено, що формування мотивації школярів до здорового способу життя буде успішним за умов: активізації позитивного ставлення до здорового способу життя, розширення знань підлітків та набуття ними вмій та навичок компетентнісного ставлення до власного здоров'я, підвищення рівня рухової активності [11]. Питання пошуку шляхів подолання шкідливих звичок у дітей та молоді висвітлювалося в працях М.П. Горобей [1; 2]; М. Захра, Т.С. Бондар, А.С. Голик, А.В. Сутулої, Н.В. Кочиної, В.В. Горіна [4]; Л.Є. Леонтьєвої [5], Г.В. Презляти [6], С.М. Русиної [9], Н.В. Устинової [11]. Про важливість пошуку шляхів залучення молоді до організованої рухової активності наголошує М.В. Дутчак [3].

Особливої уваги потребує організація змістовного дозвілля підлітків, як одного з важливих напрямків у профілактиці вживання алкоголю, наркотиків та тютюнопаління серед молоді. Забезпечити таке дозвілля покликана скаутська система всебічного розвитку.

Удосконалюючи власний столітній досвід, НСОУ “Пласт” декларує, крім виховання майбутніх патріотів України, формування в молоді свідомого ставлення до власного здоров'я. У феномені пластового способу життя фізичне і духовне буття нерозривно поєднувалися, зливалися. Пластовий теоретик А. Річинський стверджував, що пластове виховання для українців “потрійно важне”, оскільки воно “не тільки гартує молодь фізично й духовно, не тільки забезпечує... кадри вишколених борців, але й служить добрим засобом для направи від'ємних сторін нашої національної вдачі” [8, с.57]. Пункт 12 Пластового Закону зобов'язував дбати про власне фізичне здоров'я, зокрема через відмову від споживання алкоголю і тютюнопаління. Коментуючи його сутність, основоположник українського скаутингу доктор О.Тисовський підкреслював, що “пластун шанує і плекає здоров'я як цінність загалом і як передумову своєї працездатності; він не вживає ніяких отрут – не п'є алкогольних напівків і не курить тютюну; загалом не робить нічого, що могло б підірвати його молоді сили або спинити їх розвиток” [10, с.185–186].

Така категорична постановка питання вже сама по собі мала великий самовиховний вплив. І досі зберігається звичай виключати з “Пласту” за недотримання здорового способу життя. Отож, ідейні постулати та суворе покарання за їх порушення, цілеспрямована виховна праця щодо їх реалізації, чітка організація дозвілля формують у підлітків-пластунів свідоме переконання в недоцільності шкідливих звичок.

Аналіз даних анкетування підлітків, які не є членами “Пласту” засвідчує наступне: на запитання “Чи пробували ви палити ?” 27 учнів (59%) відповіли “Так” і 19 учнів (41%) дали негативну відповідь. Водночас, на запитання “Чи пробували ви вживати

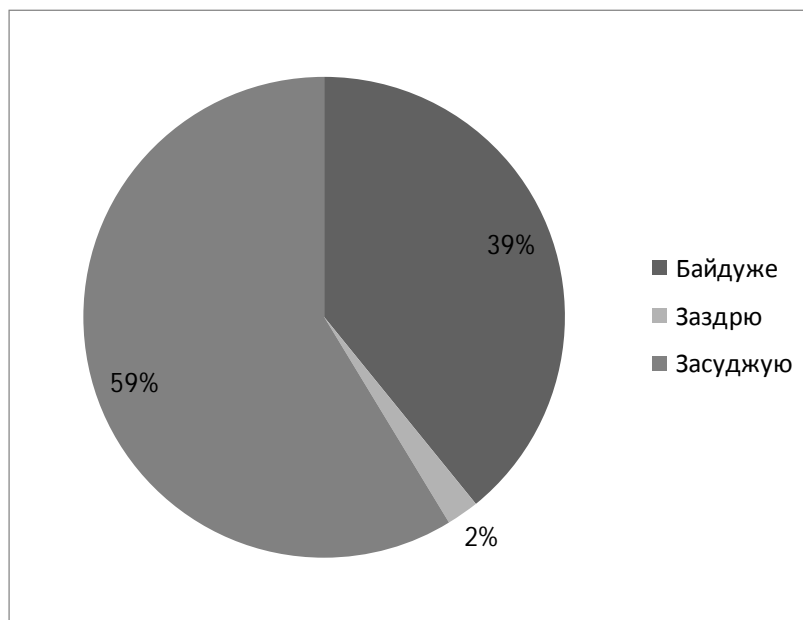
спиртні напої ?” лише 7 учнів (15%) відповіли “Ні”, решта 39 (81%) дали позитивну відповідь. Наркотичних речовин не пробував вживати жоден з учнів. Отже, до 14–15 років більшість опитаних школярів спробували вживати алкоголь. Основним напоєм, який найчастіше вживають учні, є пиво та різноманітні слабоалкогольні напої.

Стосовно того, як часто підлітки вживають спиртні напої і курять, відповіді розділилися наступним чином: Стосовно спиртного: рідко – 26 учнів (57%); ніколи – 20 учнів (43%). Щодо тютюнопаління: рідко – 7 учнів (15%); ніколи – 39 учнів (85%).

Як бачимо, отримані нами результати суттєво відрізняються від загальноприйнятих по Україні показників [1; 7; 11]. Очевидно, що регіональні відмінності потребують додаткового вивчення.

На запитання “З якою метою ти це робиш?” 30 учнів відповіли “Заради інтересу”, що складає 65%, 6 респондентів (13%) відповіли “Хочеться” і 10 (22%) відповіли “Не роблю”.

Також нас цікавило питання ставлення до ровесників, які мають шкідливі звички. Діаграма відповідей має такий вигляд (рис. 1):

Рис. 1. Ставлення підлітків до своїх ровесників, які мають шкідливі звички

Позитивним є те, що більше половини учнів засуджують шкідливі звички ровесників, хоча значний відсоток “байдужих”, що не може не викликати занепокоєння.

Кардинально інші результати ми отримали під час опитування пластунів 13–15 років. На запитання “Чи пробував ти палити ?” ствердно відповіли 10 респондентів, що складає 20%, негативну відповідь дали 40 опитаних (80%). На запитання “Чи пробував ти вживати спиртні напої ?” відповіді поділилися наступним чином: “Так” – 4 (8%), “Ні” – 46 (92%). Яскравіше бачимо на діаграмах.

Як і звичайні школярі, пластуни спробували як алкогольні напитки, так і палити. Причиною того, що підлітки до 12–14 років встигають спробувати алкогольні напої і сигарети, є ризикова поведінка батьків: 36–40% батьків, чиї діти є членами “Пласту”, палять і вживають спиртні напої. Такі ж відсотки у відповідях звичайних школярів. Маючи шкідливі звички, батьки, водночас, забороняють і засуджують девіантну поведінку дітей, що свідчить про суперечності між словами та особистою поведінкою дорослих.

На сьогодні 94% опитаних пластунів не курять і не вживають спиртних напоїв 6% роблять це рідко і таємно від товаришів.

Діаграма відповідей пластунів на запитання “Як ти ставишся до ровесників, які мають шкідливі звички?” має такий вигляд (рис. 2).

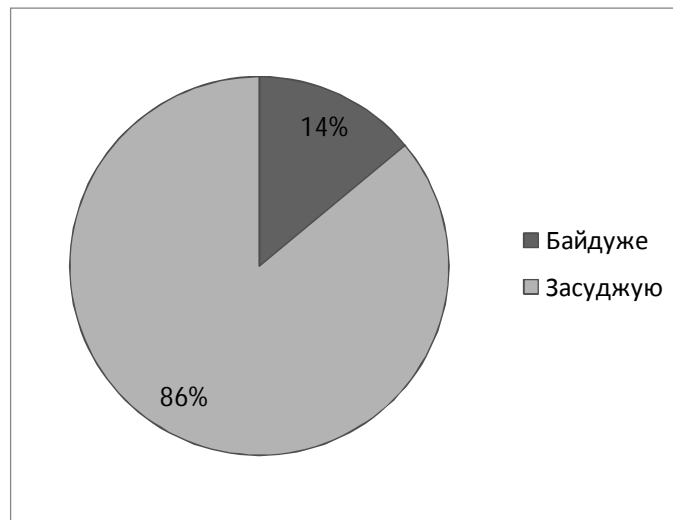

Рис. 2. Ставлення підлітків – пластунів до ровесників, які мають шкідливі звички

Як бачимо, серед даної категорії респондентів також є певний відсоток “байдужих”. Проте, тих, хто засуджує шкідливі звички на 27% більше.

Такі результати пояснюються стилем і традиціями життя в “Пласті”. Інтенсивна ідейно-виховна робота, постійна рухова активність, різноманітні пластові заходи (конкурси, спортивні змагання, мандрівки, табори) заповнюють дозвілля пластунів, не залишаючи місця шкідливим звичкам та байдужості. Хочемо також нагадати про виховний вплив колективу, оскільки в підлітковому віці, крім батьків, вплив на ціннісні орієнтири та норми поведінки мають їхні ровесники та друзі. Причому думка однолітків має більшу вагу, ніж думка батьків [5]. Відчуваючи свою приналежність до пластової сім’ї, підліток пишається тим, що має силу не піддаватися спокусам і переконує в цьому інших. Багато пластунів приводять в скаутинг своїх шкільних товаришів, що додатково сприяє пропаганді здорового способу життя серед молоді.

Висновок

За результатами дослідження встановлено, що до 12–14 років від 20 до 40% школярів підліткового віку пробують курити, більше половини – вживають спиртні напої. Роблять це підлітки з цікавості, а також через негативний приклад з боку дорослих, зокрема батьків. Водночас, всі, без винятку, підлітки усвідомлюють шкідливий вплив алкоголю, тютюну та наркотиків на організм людини.

З метою запобігання поширенню шкідливих звичок серед молоді, необхідні нові форми та методи роботи зі школярами, як під час навчального процесу, так і у вільний час. Завдяки змістовному наповненню молодіжного дозвілля, інтенсивній ідейно-виховній роботі, членство в НСОУ “Пласт” має можливість кардинально змінювати ставлення юнаків до шкідливих звичок. Скаутська система всебічного розвитку сприяє пропаганді серед молоді здорового способу життя і заслуговує на більш ґрунтовне і різнопланове дослідження.

1. Горобей М. П. Головні причини шкідливих звичок і залежностей школярів та студентів / М. П. Горобей // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2013. – Вип. 112 (3). – С. 145–147.
2. Горобей М. П. Проблеми шкідливих звичок і залежності студентів / М. П. Горобей // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 11. – С. 33–37.
3. Дутчак М. В. Рухова активність – основа здорового способу життя / М. В. Дутчак // Здорова нація – запорука майбутнього України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 2007. – С. 93–97.
4. Захра М. Фактори, що впливають на розповсюдженість шкідливих звичок серед учнівської молоді / М. Захра, Т. С. Бондар, А. С. Голик // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Х., 2011. – № 1. – С. 124–127.
5. Леонтьєва Л. Є. Новітні підходи до формування суспільної системи збереження здоров'я дітей та підлітків / Л. Є. Леонтьєва // Здорова нація – запорука майбутнього України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К. 2007. – С. 104–108.
6. Презлята Г. В. Здоровий спосіб життя: ідеї, пошуки, досвід / Г. В. Презлята. – Івано-Франківськ : НАІР, 2013. – 484 с.
7. Рівень поширення і тенденції вживання тютюну, алкогольних напоїв, наркотичних речовин серед учнівської молоді України: 2011 / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.) ; Т. В. Бондар, Ю. П. Галіч [та ін.] // Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка. – К. : ТОВ ВПК “ОБНОВА”, 2011. – 176 с.
8. Річинський А. До життя, слави і свободи / А. Річинський. – Львів, 1930. – 57 с.
9. Русіна С. М. До питання формування шкідливих звичок у студентській молоді / С. М. Русіна // Буковинський медичний вісник, Чернівці : БДМУ, 2007. – Т. II. – № 3. – С. 77–79.
10. Тисовський О. Життя в Пласті. Посібник для українського пластового юнацтва / О. Тисовський. – Торонто, 1997. – 352 с. – (Четверте видання).
11. Устинова Н. В. Компетентнісний підхід до формування здорового способу життя учнів [Електронний ресурс] / Н. В. Устинова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплекс “Києво-Могилянська академія”]. Серія: Педагогіка. – 2013. – Т. 215. – Вип. 203. – С. 52–56. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchduped_2013_215_203_14.pdf.
12. Холодний О. І. Ставлення школярів міста Краматорськ до шкідливих звичок / О. І. Холодний // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту // Науковий журнал. – Х. : ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2010. – № 3. – С. 130–133.
13. Щодо розробки плану заходів з проведення антиалкогольної кампанії в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moral.gov.ua/news/598>.

References:

1. Horobey M. P. *Visnik Jernigivskogo nacionalnogo prdagogijnogo universitetu* [Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University], 2013, vol. 112 (3), P. 145–147.
2. Horobey M. P. *Padagogika, psihologija ta medico biologijni problem fizucjnogo vihovanna* [Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport], 2011, № 11, S. 33–37.
3. Dutchak M. V. *Zdorova nacija – zaporuka maybutnogo Ukrainu. Materialy Vseukrajinskoj naukovo praktijnoi konferencii* [Healthy Nation – the key to the future of Ukraine. Materials of Ukrainian Scientific Conference], K. 2007, P. 93–97.
4. Zahra M. *Slobojansky naukovo-sportivnyi visnyk* [Slobozhansky scientific and sport bulletin], Kharkiv, 2011, № 1, P. 124–127.
5. Leontief L. E. *Zdorova nacija – zaporuka maybutnogo Ukrainu. Materialy Vseukrajinskoj naukovo-praktijnoi konferencii* [Healthy Nation – the key to the future of Ukraine. Materials of Ukrainian Scientific Conference], K. 2007, S. 104–108.
6. Prezlyata G. V. *Zdoroviy sposib zuittja: idei, poshuky, dosvid* [Healthy Living: Ideas, quest experience], Ivano-Frankivsk, Nair, 2013, 484 p.
7. Balacireva O. M. *Riven poshirenna i tendencii spozivanna tjutjunu, alkoholnih napoiv, narkotijnih rejoin sered ujnivskoi molodi Ukrainu* [Prevalence and trends in tobacco use, alcohol, drugs among students Ukraine], Kiev, Ltd MIC “OBNOVA”, 2011, 176 p.
8. Richynskyy A. *Do zittja slavi i svobody* [To life, liberty and fame], Lviv, 1930, 57 p.
9. Rusina S. M. *Bukovinsky medijnyi visnik Chernivtsi* [Bukovynskiy Medical Bulletin, Chernivtsi], 2007, T. II, vol. 3, P. 77–79.
10. Tysovskyy A. *Zhittja v Plasti. Posibnyk dlja Ukrajinskogo plastovogo junatsva* [Life in Plast. Handbook for Ukrainian Plast Youth], Toronto, 1997, 352 p.
11. Ustinov N. V. *Competetnisniy psdhid do formuvannia zdorovogo sposobu zhittja ujniv* [Competence approach to promoting healthy lifestyles students] [electronic resource]. Proceedings [Petro Mohyla Black

- Sea State University Complex “Kyiv-Mohyla Academy”]. August, Pedagogy, 2013, vol 215, Issue. 203, P. 52–56, Access: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchduped_2013_215_203_14.pdf.
12. Holodniy O.I. *Pedagogika psihologija i medico-biologijni problem fizujnogo vihovannia i sportu* [Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport], Kharkiv, HOVNOKU-KSADA, 2010, № 3, P. 130–133.
13. *Sjodo rozrobky planu zahodiv z provedennia antialkogolnoi kompanii v Ukrainy* [With respect to the development of the Action Plan on anti-alcohol campaign in Ukraine] [Electronic resource], Access: <http://www.moral.gov.ua/news/598>.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Випасняк І. П.

УДК 796.011.1.001.76/373

ББК 75.0

Людмила Хохлова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ШКОЛЯРІВ

У статті наведено аналіз матеріалів вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, що стосуються організації навчально-вихованого процесу у школах та його впливу на формування в учнів здорового способу життя.

Узагальнено, що діяльність шкіл повинна розглядатися як комплексний організаційно-педагогічний підхід до навчально-виховного процесу у напрямку формування та зміцнення здоров'я школярів. Для вдосконалення та впровадження такої форми роботи шкіл, необхідно вивчити ступінь реалізації таких складових компонентів освітнього процесу, як створення здоров'язберігаючого середовища у загальноосвітньому навчальному закладі, оптимізацію процесу участі учнів у навчальній діяльності, створення системи контролю та моніторингу за здоров'ям школярів та розробити сучасні організаційні підходи до управління “Школою сприяння здоров'ю”.

Наведені висновки відкривають перспективу пошуку шляхів і методів вдосконалення діяльності загальноосвітніх шкіл для підвищення ефективності формування в учнів здорового способу життя.

Ключові слова: навчально-вихований процес, школа, учні, здоровий спосіб життя.

В статье приведен анализ материалов отечественных и зарубежных научных источников, касающихся организации учебно-воспитательного процесса в школах и его влияния на формирование здорового образа жизни.

Обобщено, что деятельность школ должна рассматриваться как комплексный организационно-педагогический подход к учебно-воспитательному процессу в направлении формирования и укрепления здоровья школьников. Для совершенствования и внедрения такой формы работы школ, необходимо изучить степень реализации таких составляющих компонентов образовательного процесса, как создание здоровьесберегающей среды в общеобразовательном учебном заведении, оптимизацию процесса участия учащихся в учебной деятельности, создание системы контроля и мониторинга за здоровьем школьников и разработка современных организационных подходов к управлению “Школой содействия здоровью”.

Приведенные выводы открывают перспективу поиска путей и методов совершенствования деятельности общеобразовательных школ для повышения эффективности формирования у школьников здорового образа жизни.

Ключевые слова: учебно-воспитательный процесс, школа, ученики, здоровый образ жизни.

The paper presents the analysis of materials national and foreign literature concerning the organization of educational process in schools and its impact on the promotion of healthy lifestyles. Summarized, that the activities of the schools, should be seen as a complex organizational and pedagogical approach to the educational process in the direction of establishing and strengthening the health of schoolchildren. For the improvement and implementation of such a form of schools, it is necessary to study the extent to which these constituents of the educational process as creating a health-promoting environment in secondary schools, optimization of the process of participation of students in learning activities, creation of a system to control and monitor the health of students and the development of modern organizational approaches management “School for Health Promotion”.